KONFLIKT MIĘDZY UCZONYMI W PIŚMIE A JEZUSEM

Ks. Stanisław Hałas SCJ

Artur Malina, ***Gli scribi nel Vangelo di Marco. Studio del loro ruolo nella sua narrazione e teologia***, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2100), Katowice 2002, ss. 322.

Książka wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego jest rozprawą doktorską ks. dra Artura Maliny – pracownika Wydziału Teologicznego tegoż Uniwersytetu. Została ona napisana i obroniona na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie (Biblicum), a więc znanej i reno-

mowanej uczelni, wiodącej w dziedzinie egzegezy biblijnej. Stanowiła podstawę do nadania mu naukowego stopnia *doktora nauk biblijnych*, który stosunkowo rzadko jest uzyskiwany przez egzegetów.

Książka została wydana w języku włoskim, a więc takim, w jakim została napisana. Z pewnością zawęża to krąg jej odbiorców i czytelników w Polsce, choć trzeba powiedzieć, że i u nas znajomość języka włoskiego wśród teologów jest już szeroko rozpowszechniona, a to właśnie ze względu na studia odbyte w Rzymie. Z drugiej zaś strony Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego widocznie dostrzegło, że w dobie postępującej współpracy europejskiej wydanie książki napisanej po włosku przez polskiego autora jest wymownym świadectwem więzów kulturowych, jakie nas już łączą z innymi narodami europejskimi. Widać, że nie tylko wzorujemy się i czerpiemy z dorobku zagranicznej myśli naukowej, lecz także mamy w niej własny nasz wkład, widoczny choćby w języku publikowanej rozprawy naukowej. Wkład ten staje się coraz bardziej widoczny również w teologii, a może właśnie w tej dziedzinie naukowej jest on większy niż w innych! A poza tym, książka wydana po włosku będzie dostępna dla wielkiej rzeszy biblistów i teologów w różnych krajach świata, ponieważ język włoski rzeczywiście stał się obecnie ważnym językiem międzynarodowym w teologii, używanym szeroko także w różnych spotkaniach kościelnych. Oby tylko została odpowiednio zareklamowana i rozpowszechniona!

Książka na pewno warta jest tego, aby do niej sięgało wielu egzegetów. Jej tematem jest rola uczonych w Piśmie ukazana w Ewangelii według św. Marka. Jest to argument dokładnie sprecyzowany i bardzo zawężony. Takie jednak zawężenie pozwoliło autorowi przeprowadzić niezwykle dokładną i drobiazgową wręcz analizę zagadnienia. Dokładność ta stanowi podstawową zaletę samej rozprawy jak i jej autora, który wywodząc się ze Śląska uczył się jej zapewne od najwcześniejszych lat życia. Wielka dokładność naukowa jest również charakterystyczną cecha jej rzymskiego promotora, prof. Klemensa Stocka, na którego wykłady autor recenzji miał także szczęście przed laty uczęszczać.

Metodę naukową, jaką zastosował autor, można określić jako analizę narratywną. Skupia się ona bowiem na sposobie ukazania przez Marka konfliktu między Jezusem a uczonymi w Piśmie, który niewątpliwie należy do ważnych wątków jego Ewangelii. Zwraca uwagę na takie zagadnienia jak częstotliwość i rozmieszczenie wzmianek dotyczących uczonych w Piśmie, funkcję ukazania ich grupy w kontekście perykopy jak również i w całości Ewangelii, jej wymowę programową, sposób i przedmiot argumentacji czy też krytyki. Trzeba przyznać, że metody tej trzyma się rygorystycznie w całej publikacji, która stanowi opracowanie bardzo jednolite pod względem metodologicznym. Sam autor wyraźnie stwierdza we wstępie, że jego studium charakteryzuje się podejściem wyłącznie literackim do zagadnienia, a unika kwestii historycznych. Skupia się wyłącznie na tym, w jaki sposób biblijny autor ukazał analizowane zagadnienie. Ograniczenie to jednak wcale nie umniejsza walorów pracy, a tym bardziej umożliwia precyzyjne skupienie się na zagadnieniach literackich. Zaś rzetelna analiza biblijnej narracji może stać się ważnym punktem odniesienia do pogłębionych badań o charakterze historycznym, które niewątpliwie są potrzebne.

Praca jest zasadniczo podzielona na trzy części, które z kolei dzielą się na rozdziały i paragrafy. Cześć pierwsza dotyczy częstotliwości wzmianek o skrybach i ich rozmieszczenia w Ewangelii Markowej i pozostałych ewangeliach synoptycznych. Porównanie to stanowi zarazem uzasadnienie zajęcia się problematyką uczonych w Piśmie właśnie w Ewangelii według św. Marka. Część druga natomiast stanowi szczegółową analizę poszczególnych wzmianek dotyczących grupy skrybów u Marka. Autor omawia je systematycznie próbując dać odpowiedź, jaka jest ich funkcja narracyjna. Część trzecia natomiast stanowi właściwie podsumowanie dokonanych w drugiej części analiz poszczególnych perykop i wyciągnięcie z nich całościowych wniosków. Trzeba zauważyć, że również i synteza jest przeprowadzona wzorowo i zawiera wiele ciekawych wniosków. Dotyczą one m. in. ukazania dynamiki

rozwoju konfliktu między Jezusem a uczonymi w Piśmie, jako zasadniczymi jego antagonistami w tej Ewangelii.

Autor rozprawy konsekwentnie i systematycznie dokonuje samodzielnych analiz poszczególnych zagadnień. Zawsze je jednak konfrontuje (głównie w przypisach) z tym, co już na ten temat napisali inni egzegeci. Jak widać z bibliografii zebranej na końcu rozprawy, autor wykorzystał bardzo szeroki zakres literatury, która obejmuje pozycje w różnych językach i pochodzące z różnych części świata. Jego solidność w tym względzie widoczna jest choćby w zestawieniu samych komentarzy do Ewangelii według św. Marka. Tak kompletne zebranie międzynarodowej literatury dotyczącej zagadnienia może również stać się cenną pomocą dla tych, którzy Ewangelią św. Marka aktualnie się zajmują lub będą zajmowali.

Książka ks. Artura Maliny (którego nie należy mylić z innym znanym egzegetą amerykańskim o tym samym nazwisku: Bruce Malina) jest więc godna polecenia zarówno dla profesjonalnych egzegetów jak i doktorantów, a nawet początkujących studentów. Stanowi bowiem cenny wkład do wiedzy na temat Ewangelii według świętego Marka, jak i wzór precyzyjnie przeprowadzonej analizy egzegetycznej.